

Лукань Марія Олександрівна

доктор філософії в галузі права,

молодший науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового

забезпечення інноваційного розвитку

Національної академії правових наук України

ORCID: 000-0003-2771-9544

Водорезова Сусанна Робертівна

молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного

розвитку Національної академії правових наук України

ORCID: 0000-0001-5044-7167

ЦИФРОВА ПІДТРИМКА МАЛИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ПОТРЕБИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ

Наукова робота присвячена загальному, оглядовому дослідженню цифрової підтримки суб'єктів господарювання в Україні. Автор проаналізував чинне законодавство України у сфері цифровізації, дослідив аналітичні джерела та деякі вітчизняні цифрові платформи, направлені на підтримку суб'єктів господарювання в Україні. В науковій роботі висвітлено поточний стан цифрової підтримки суб'єктів господарювання, виокремлено напрямки її удосконалення. На підставі проведеного дослідження автор зробив відповідні висновки.

Ключові слова: цифрова підтримка, цифровізація, суб'єкт господарювання, цифрові платформи

Lukan Mariia Oleksandrivna

PhD, Junior researcher of the Scientific and research institute of providing legal framework for the innovative development of National Academy of Law sciences of

Ukraine

ORCID: 000-0003-2771-9544

Vodoriezova Susanna

Junior researcher Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine

DIGITAL SUPPORT OF BUSINESS ENTITIES, NEEDS AND REALITIES

The scientific work is devoted to the general, review study of digital support of business entities in Ukraine. The author analyzed the current legislation of Ukraine in the field of digitalization, researched analytical sources and some domestic digital platforms aimed at supporting business entities in Ukraine. The scientific work highlights the current state of digital support of business entities, identifies areas for improvement. Based on the study, the author drew the appropriate conclusions.

Keywords: *digital support, digitalization, business entity, digital platforms*

Відомо, що малі й середні суб'єкти господарювання забезпечують зайнятість значної частини населення країни та впливають на її доходи, а також є джерелом значної частини доходів місцевих бюджетів. Саме тому держава зобов'язана «піклуватися» про малі й середні підприємства та фізичних осіб підприємців, або принаймні дбати про їх стабільність, знімаючи надмірний бюрократичний тиск.

Згідно даних відкритої платформи Opendatabot, що здійснює моніторинг державних реєстрів в Україні та надає доступ до їх аналітики, в Україні протягом останніх років відбувається зростання кількості фізичних осіб підприємців. Станом на грудень 2021 року, їх чисельність сягнула майже 2 млн., що є найбільшим показником за останні 5 років. Як зазначається на цьому електронному ресурсі ФОП є основою нової української економіки [6]. Підтримка суб'єктів господарювання саме з боку держави, без перебільшення має дійсно важливе значення. Поряд із цим, всесвітній рух за «діджиталізацію» та життя в умовах «епохи Covid-19», змушують держави створювати нові сучасні умови життя, зокерма, шляхом цифровізації.

Тема цифровізації бізнесу є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців, зокрема, Глібко С.В. [4], [5], Єфремової К.В. [3], Овсієнко О.В. [6], Пасмор Ю.В. [3] та інших.

З метою розгляду сучасного стану цифрової підтримки малого та середнього бізнесу в Україні, було досліджено спеціальне законодавство та реалізація цифрової підтримки бізнесу з боку держави.

Вирішення сучасних проблем впровадження цифрових технологій в усі сфери життя можливе завдяки успішному поєднанню і використанню online комунікацій, відкритих інновацій, дотриманню принципів відкритого доступу, побудові цифрового суспільства. [4, с. 168].

Згідно Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації (далі за текстом – Концепція розвитку цифрової економіки) [1] цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях. Саме дані є ключовим ресурсом цифрової економіки, які генеруються та забезпечують електронно-комунікаційну взаємодію завдяки функціонуванню електронно-цифрових пристроїв, засобів та систем. А сама цифровізація розуміється як насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможлиблює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір. Основною ж метою цифровізації є досягнення цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні.

Цифрова економіка розвивається завдяки створенню та налагодженню цифрової інфраструктури. Держава має важливе значення у створенні як твердої, так і м'якої цифрової інфраструктури. До *твердої інфраструктури*, зокрема, належать розбудова фіксованої інфраструктури широкосмугового доступу до мережі Інтернет; інфраструктури громадського доступу до Wi-Fi; обчислювальної інфраструктури (хмарна, або віртуалізована інфраструктура), тощо. До *м'якої інфраструктури* належать інфраструктури ідентифікації та довіри (citizen ID, mobile ID, bank ID), державних послуг (e-government), інтероперабельності, е-комерції та е-бізнесу, тощо [3, с. 11].

В Законі України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» (далі за текстом – Закон про підтримку малого і середнього підприємництва) [2] зазначається, що метою державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні, зокрема, є створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва;

А одним із принципів державної політики у цій сфері є доступність об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва для всіх суб'єктів малого і середнього підприємництва.

Так, в Україні в рамках проекту «Цифрова держава» запущено платформу «Дія. Бізнес» [5], що являє собою портал, який допомагає підприємцям у створенні бізнесу, його розвитку та масштабуванні. Зокрема, за допомогою «Дія. Бізнес» особа, що планує стати підприємцем може ознайомитися з бізнес ідеями, здатними до реалізації, отримати безкоштовну консультацію отримати безкоштовну онлайн послугу з реєстрації ФОП або закриття ФОП. Платформа пропонує й навчальні продукти у «національній онлайн-школі для підприємців» та надає перелік безкоштовних сервісів з корисною інформацією для підприємців.

Ще одним відгалуженням в системі інфраструктури цифрової підтримки підприємництва в Україні є державна платформа Міністерства освіти і науки України під назвою «Наука та бізнес», яка є онлайн-майданчиком для комунікації та ефективної взаємодії представників бізнесу та наукової спільноти, та має надати можливість бізнесу знайти науковий результат, а вченим – реалізувати власний потенціал і комерціалізувати результати наукового пошуку.

Однією із гілок інфраструктури цифрової підтримки є наприклад сайт Підприємництва та споживчого ринку Харкова Департаменту адміністративних послуг та споживчого ринку Харківської міської ради. Місія сайту – сформувати позитивний імідж міста Харкова на загальноукраїнському та міжнародному рівнях, демонструючи представникам бізнес-структур, потенційним інвесторам позитивні тенденції та перспективи розвитку підприємництва.

Окрім того, 21 травня 2021 року було припинено діяльності Офісу розвитку малого і середнього підприємництва (SMEDO) в Україні та утворено державну

установу «Офіс з розвитку підприємництва та експорту», однак на сайті новоствореної установи зазначено, що «Інформацію про актуальні програми та події для бізнесу радимо шукати на порталі Дія.Бізнес business.dia.gov.ua». Афілійованою особою зазначеної платформи є Міністерство цифрової трансформації України, хоча у відповідності до Положення про Міністерство цифрової трансформації України, серед завдань чи функцій цього міністерства відсутні як такі пункти про «підтримку підприємництва».

Підсумовуючи вищезазначене, варто загалом відмітити позитивні тенденції у напрямку створення цифрової підтримки малого та середнього підприємництва з огляду на зазначені Інтернет-платформи. Але, поряд із цим відмічається відсутність у законодавстві поняття «цифрової підтримки» суб'єктів господарювання та її складових. Окрім того, важливе значення має інформаційно-комунікативний аспект, а саме персоналізована адресна допомога конкретному підприємцю та якісний змістовний контент платформи, яка надає таку допомогу.

На нашу думку окреслені питання потребують подальшого осмислення та правового забезпечення. А інфраструктура цифрової підтримки підлягає розширенню, насамперед заради результату, показником якого є ефективність та якість персоналізованої підтримки підприємців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р. [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>].
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Закон України № 4618-VI від 12 березня 2012 року. [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>].
3. Базові аспекти цифровізації та їх правове забезпечення: монографія / [К. В. Єфремова, Д. І. Шматков, В. П. Кохан та ін.]; за ред. К. В. Єфремової. – Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. – 180 с.

4. Глібка С.В., Пасмор Ю.В. Вплив процесів цифровізації на розвиток відкритих інновацій в Україні. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України : монографія / [О. В. Шаповалова та ін.] ; за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. – 166-180 с.
5. Глібка С.В., Сохіяян А.С. Вплив діджиталізації на інноваційну інфраструктуру в Україні та світі. [https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2019/29.11.19/_29_11_2019_3.pdf].
6. Овсієнко О.В. Цифрова інфраструктура підтримки малого бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. №2. 2021. [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/86.pdf].
7. Фролова Н.Л. Особливості державної політики стимулювання процесів цифрової трансформації суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні. *Причорноморські економічні студії. Економічний науково-практичний журнал*. № 55-1. 2020. С. 40-46. [http://bses.in.ua/journals/2020/55_1_2020/8.pdf].
8. Дія. Бізнес. [<https://business.diia.gov.ua/>].
9. Наука для бізнесу. Science2Business. [<https://s2b.nauka.gov.ua/news/Viznachenoperemozhc%D1%96v-konkursu-startap%D1%96v-ScienceBusiness-Demo-Day>].
10. Департамент адміністративних послуг [<https://s2b.nauka.gov.ua/news/Viznachenoperemozhc%D1%96v-konkursu-startap%D1%96v-ScienceBusiness-Demo-Day>].
11. Опендатабот [<https://opendatobot.ua/ru>].

REFERENCES

1. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 sichnia 2018 roku № 67-r [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>].
2. Pro rozvytok ta derzhavnu pidtryмку maloho i serednoho pidpriumnytstva v Ukraini. Zakon Ukrainy № 4618-VI vid 12 bereznia 2012 roku. [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>].
3. Bazovi aspekty cifrovizacii ta ih pravove zabezpechennya: monografiya / [К. В. Єфремова, Д. І. Шматков, В. Р. Кочан та ін.]; за ред. К. В. Єфремової. – Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. – 180 с.
4. Glibko S.V., Pasmor YU.V. Vpliv procesiv cifrovizacii na rozvitok vidkritih innovacij v Ukraini. Pravove zabezpechennya virtualizacii infrastrukturi nacional'noï ekonomiki Ukraini : monografiya / [O. V. SHapovalova ta in.] ; za red. S. V. Glibka, A. V. Strizhkovoi. – Harkiv : NDI prav. zabezp. innovac. rozvitku NAPrN Ukraini, 2019. – 166-180 s.

5. Glibko S.V., Sohikyan A.S. Vpliv didzhitalizacii na innovacijnu infrastrukturu v Ukraïni ta sviti. [https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2019/29.11.19/_29_11_2019_3.pdf].
6. Ovsienko O.V. Tsyfrova infrastruktura pidtrymky maloho biznesu v Ukraini. Efektyvna ekonomika. №2. 2021. [http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/86.pdf].
7. Frolova N.L. Osoblyvosti derzhavnoi polityky stymuliuвання protsesiv tsyfrovoi transformatsii subiektiv maloho ta serednoho pidpriemnytstva v Ukraini. Prychornomorski ekonomichni studii. Ekonomichni naukovo-praktychnyi zhurnal. № 55-1. 2020. S. 40-46. [http://bses.in.ua/journals/2020/55_1_2020/8.pdf].
8. Diya. Biznes. [<https://business.dii.gov.ua/>].
9. Opendatabot. [<https://opendatabot.ua/ru>].